

Rosenzweig Béláné Hoffenreich Sára És Hét Testvére

Apai nagyszüleimnek kilenc gyereke volt, hat fiú, három lány. Ezen a képen nyolc látható. A kép 1917-ben készült. Ülő sorban balról: a legkisebb fiú a Zoli, Sári, Elza, Juci. Álló sorban balról: Sándor, az édesapám [Hoffenreich Károly], Dezső, Béla. Zoli volt a legfiatalabb. Az én szememben ő képviselte a családban a modernséget. Nem olyan volt, mint a többi testvér, hanem a kornak megfelelő, fiatal, agilis. A Paulay Ede és a Dalszínház utca sarkán volt egy bőrnagykereskedés, ott volt cégvezető. Felesége, Lili egy szőke, csinos nő. Lányuk Zsuzsa. Zoltán az elsők között került munkaszolgálatba, és ott meghalt. Lili és Zsuzsa bujkált valahol, egy ismerősük bújtatta őket, részleteket nem tudok. 1945-ben azonnal elmentek Magyarországról, talán augusztus végén. Később, már idős korban találkoztam Lilivel, aki elmesélte, hogy milyen átmeneti táborokban voltak. Az egyik ilyen táborban az akkor hatéves Zsuzsit egy férfi megajándékozta valamivel. Az anyja leszidta: 'Hogy fogadhattad el? Vidd vissza!' Ez a férfi volt Kaufmann Józsi. A történet vége, hogy összeházasodtak. Kaufmann Józsi mátészalkai volt. Előbb Párizsban éltek, aztán Ausztráliába mentek, ott ruhagyára volt, és gazdag ember lett. Sára nagynéném Rosenzweig Béláné lett. A férje Érsekújvárról származott, de Budapesten élt. Két ragyogó gyerekük volt: Éva és Ernő. Velük gyerekként sokat voltam együtt, sokat játszottunk. A férj ékszerész volt. Nem volt üzlete, de ebben a szakmában tett-vett, ügynökösködött, fenntartotta a családot, nem is rosszul, nem is gazdagon. Sára gépíró, titkárnő, ilyesmi volt a Bramboveri Műveknél [Magyar Brown Boveri Művek Villamossági Rt.]. Nagyon megbecsült munkaerő volt. Aztán Bélát deportálták és meghalt. Ő nem volt munkaszolgálatos, mert korban idősebb volt. Többet nem tudok róla. Sárit az anyámmal együtt kivitték a Duna-partra, és belelőtték a Dunába. Évát deportálták, és nem jött vissza. Ernő pedig munkaszolgálatos volt, de megszökött, bujdosott. A vége felé elkapták a Fasorban a nyilasok, és lelőtték. Egy kertben volt eltemetve a Fasorban, ott exhumálták, és a rákoskeresztúri zsidó temetőben temették el. A lányok között Elza nagynéném volt a legidősebb. Férjhez ment egy zsidó férfihez, Gróf Ferenchez, és leköltöztek Abonyba. A férjnek ott volt egy rőfösüzlete. Mint gyerek egyszer náluk nyaraltam két hétig. A férj, Feri bácsi az egyik lábára sántított, mert az első világháborúban megsérült. Bottal járt, de különben egy életrevaló ember volt. Három lányuk volt. A

legnagyobb lányuk feljött Pestre, a középső 1943-ban, tébécében meghalt, a legkisebbet a szüleivel együtt deportálták, és Auschwitzban egyenesen a gázkamrába vitték. Ugye Elza ősz volt, Feri bácsi bottal járt, Kató pedig nyolc-tíz éves lehetett. Juci nagynéném a Klauzál utca 15-ben, ugyanabban a házban lakott egy udvari szoba-konyhás lakásban, ahol a nagymama. Az ő férje volt a Halász Hugó bácsi, aki szövetekkel kereskedett, házalt. Volt két lányuk, Edit és Magda. Ők mind a négyen túléltek. Arról nem tudok részleteket mondani, hogy hogyan. 1945 után Hugó bácsi továbbra is kereskedő volt, Juci néni háztartásbeli. Nem tartottam velük a kapcsolatot. Béla nagybátyám közlekedési ember volt. Kalauz volt, utána forgalomirányító. Valamikor a Margitszigeten volt egy külön buszjárat, és annak ő volt a forgalmi vezetője. Egészen addig, amíg a zsidótörvények miatt el nem bocsátották. Volt felesége és egy Tomi nevű fia. Abban a házban a Klauzál téren, ahol a nagymama és a gyerekei laktak, a második emeleten a sarokban lakott a Hesi család, és ott volt egy lány, Kató. Béla ott, házon belülről azt a Katót vette feleségül. Ő maga munkaszolgálatos lett, és meghalt. Felesége, Kató és a fia, Tomi már 1945-ben kiment Izraelbe [Akkor: Palesztina. Izrael Állam 1948-ban alakult meg, 1920--1948 között Palesztina brit mandátumról van szó. -- A szerk.]. Hogyan éltek túl a holokausztot, nem tudom. Nem voltam itthon, és mire hazaértem, ők már nem voltak itt. Kató kint, Izraelben viszonylag hamar elhunyt. Tomi egy lengyel lányt vett feleségül, születtek gyerekek. De amióta elmentek, semmilyen kapcsolat nem volt köztünk, még levélbeli sem. Mindezt egy másik nagynénémtől tudom. Sándor nagybátyám egy Rákóczi úti készruhaüzletben volt eladó. Kereskedősegéd volt, ez volt az ő szakmája. A Rákóczi út akkor egy fényes bevásárlóhely volt. Megnősült, a felesége Elza. Két gyerekük született, Bandi és Hédi. Tisztos polgári életet éltek. Sándor az a korosztály volt, amelyiket elvittek munkaszolgálatra, és nem jött vissza. A lányának később sikerült megtudnia, hogy a Don-kanyarban pontosan hol halt meg az apja. Elza cukorbeteg volt. Belekerült egy ilyen menetbe, itt nem tudta magát inzulinnal kezelni. Hegyeshalom felé, a menetben agyonlőtték. A két gyerek megmaradt. Bandi Borban volt munkaszolgálatos, és hazajött. Hédit elvitték gyalog Gönyűig. Gönyűben uszályra rakták őket, és Ravensbrückbe kerültek. Hédi unokahúgom itt lakik Pesten, vele nagyon jó kapcsolatban vagyok. Bandi 1956-ban elment Magyarországról, azóta New Yorkban él. Szűcs a szakmája, rendszeresen hazajár. Hallatlanul sokat dolgozott mint szűcs, először alkalmazottként, később önállóként összeállt egy szakmabelivel. Kizárólag nercbundákat csináltak. Módos ember lett. Amikor a felesége meghalt, elhozta Pestre eltemetni. Dezső nagybátyám az egyedüli a családban, akinek a felesége, Rózsi nem volt zsidó. A családban ebből semmi konfliktus nem volt. Nekik nem volt gyerekük. Dezső pincér volt, amikortól én ismertem, már főpincér. Az Erzsébet híd pesti hídfőjénél, a Belvárosi Kávéházban volt főpincér. Ő volt a közismert Dezső úr. Ő ott valaki volt. Annyit tudok még róla, hogy a későbbiekben a zsidótörvények miatt elküldték onnan, és a Fészekben lett felszolgáló pincér. A felesége háztartásbeli volt. Mind a ketten megmaradtak. Dezső bácsi továbbra is pincér maradt, és valamikor az 1960-as években halt meg. Velük sem tartottam a kapcsolatot.